

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านระอม
หมู่ที่ 8 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวอังคณา บุญญาอนุสนธิ์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2545

ISBN : 974 - 533 - 115 - 5

บทคัดย่อ

อังคณา บุญญาอนุสนธิ์ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
บ้านชะอม หมู่ที่ 8 ตำบลหนองระเวียง
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ เกิดประสพ, 98 หน้า

ISBN 974-533-115-5

จากการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อทำการศึกษาระบวนการได้มา
และบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันและสร้างเครือข่าย โดยมีการศึกษาหาตัวชี้
วัดเพื่อนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุม
ชนเมืองว่าเป็นจริงหรือไม่อย่างไร โดยวิธีการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบศึกษาตาม บร.
โดยมีขอบเขตการทำกรเข้าทำการศึกษาข้อมูลจากประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านชะอม หมู่ที่ 8
จำนวน 96 หลังคาเรือน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากประชากร 96 หลังคาเรือน จำนวน 20 ตัวอย่าง
คิดเป็นร้อยละ 20 จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด โดยใช้ตัวชี้วัดเป็นเกณฑ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการประเมินครั้งนี้จะใช้การประเมินแบบ CIPP MODEL โดยทำการประเมินจาก
บริบท คือ ประเมินสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านและกองทุนหมู่บ้าน จากนั้นทำการประเมินปัจจัยนำ
เข้าคือการได้มาซึ่งกองทุนหมู่บ้านและเงินกองทุน 1 ล้านบาท และประเมินกระบวนการเช่น การ
อนุมัติเงินกู้ จากนั้นนำมาประมวลผลที่ได้ว่าตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่

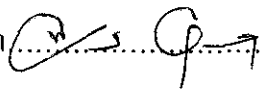
ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านชะอม หมู่ที่ 8 ในด้านการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
ของคณะกรรมการควรมีการปรับปรุงแก้ไขระเบียบกองทุนในบางข้อให้มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน
ยิ่งขึ้น ส่วนทางด้านสมาชิกควรมีการสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้านให้มากขึ้น

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ เกิดประสพ)

กรรมการสอบ

.....
(.....)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
(.....)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

๒3 ต.ค. 2545

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จล่วงด้วยดี ผู้ทำสารนิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณบุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการและด้านการดำเนินการจัดทำสารนิพนธ์ อาทิเช่น

- อาจารย์ ดร.ปราวณี ทองน้อย อาจารย์ที่ปรึกษา
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ เกิดประสพ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านทับช้าง นายขวัญ จันทบุรี อาจารย์นิเทศก์ที่ให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงานในพื้นที่

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข, อาจารย์ ดร.สุนิทยา เกื้อนนาคี และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำปรึกษาแนะนำทางด้านวิชาการ

- คุณสะอาด สุวรรณเทพ และพัฒนาชุมชนอำเภอทุกท่านที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่และอำนวยความสะดวกในการจัดหาเอกสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ และขอขอบคุณพ่อแม่พี่น้องในหมู่บ้านระอม หมู่ที่ 8 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์อย่างมีไมตรีจิตยิ่ง

- บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านตำบลหนองระเวียงทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง

ประโยชน์อันเนื่องมาจากสารนิพนธ์นี้ จะพึงมีเพียงใด ขอขอบแต่ บิดา - มารดา และคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้เมตตาอบรมสั่งสอนให้เกิดความรู้จนถึงปัจจุบัน

อังคณา บุญญาอนุสนธิ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	ช
สารบัญตาราง	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี	3
4. วิธีการดำเนินการ	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมิน	4
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	5
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และวิธีการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	5
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	7
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง	8
4. การขอขึ้นทะเบียน และประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง	9
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	9

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	10
7. การประเมินโครงการรูปแบบการประเมินชีพพ์โมเดล	12
8. เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	15
บทที่ 3 วิธีการประเมินโครงการ.....	17
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	17
2. ประชาชนและกลุ่มตัวอย่าง	19
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	19
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	29
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	30
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	30
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	31
ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	31
ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	38
ตอนที่ 3 ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจ.....	45
ตอนที่ 4 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	46
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	50
1. สรุปอภิปรายผล.....	50
2. ข้อเสนอแนะ.....	51
บรรณานุกรม.....	53

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก	54
ภาคผนวก ก ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และระเบียบคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544.....	55
ภาคผนวก ข	76
ระเบียบกองทุนหมู่บ้านช่อม หมู่ที่ 8	77
ภาคผนวก ค.....	84
แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	85
แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	86
ภาคผนวก ง.....	96
แผนที่ตำบลหนองระเวียง.....	97
ประวัติผู้เขียน.....	98

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและ การตัดสินใจของสัฟเฟิลบีม	14

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตารางแสดงจำนวนประชากร.....	34
2. ตารางแสดงรายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน.....	39
3. ตารางโครงการที่อนุมัติเงินกู้.....	42
4. ตารางแสดงจำนวนผู้ยื่นขอกู้และได้รับอนุมัติเงินกู้.....	42
5. ตารางแสดงยอดเงินกองทุนสะสมประเภทต่างๆ.....	43
6. ตารางแสดงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนจากส่วนกลาง.....	48

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ปัญหาความยากจนของประชาชนในประเทศไทยซึ่งเกิดกับคนส่วนใหญ่ของประเทศเป็น ปัญหาเรื้อรังและ สำคัญต่อการ พัฒนาประเทศจึงจำเป็นต้องรีบแก้ไขโดยเร่งด่วน แม้อันที่คิดที่ ผ่านมาทางรัฐบาลจะมี โครงการต่างๆเข้ามาช่วยเหลือตลอดมาแต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จในระยะยาว เพราะประชาชนไม่มีความพร้อมสำหรับการบริหารจัดการด้วยตนเอง ทำให้ความเป็นอยู่ของ ประชาชนยังเหมือนเดิม เพราะฉะนั้นต้องมีการปรับกระบวนการจัดการ โดยมีการเตรียมความ พร้อมของประชาชนเพื่อรับการพัฒนาด้วยการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก เพื่อสร้างศักยภาพของชุมชน ให้เข้มแข็งและยั่งยืน

ย้อนไปเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้แถลงต่อรัฐสภาถึงแนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคม มีสาระสำคัญประการหนึ่งว่า (หนังสือพิมพ์มติชนประจำวันที 4 มกราคม 2545,หน้า 18) “ การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็น โครงการหลักและเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาลที่จะให้เป็นมาตรการหนึ่งว่า ในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว ด้วยมั่นใจว่าจะ ช่วยลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน ” ด้วยการที่รัฐบาลเล็ง เห็นถึงปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมชนบท ว่าเมื่อสังคมในชนบทมีภาวะทางเศรษฐกิจที่ดี แล้วปัญหาทางด้านสังคมเมืองและเศรษฐกิจในเมืองก็จะดีขึ้นตามไปด้วย สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นการพัฒนา ระบบเศรษฐกิจระดับฐานราก โดยเน้นการพัฒนาบุคคลากรในชุมชนให้ใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่แล้วพัฒนาถิ่นฐานของตนเองให้เกิดความยั่งยืน โดยรัฐบาลได้จัดสรรเงินลงทุนให้ หมู่บ้านแห่งละ 1 ล้านบาท ในเมืองต้นมีหมู่บ้านรวมทั้งสิ้น 70,865 หมู่บ้าน และชุมชนเมือง 8,889 ชุมชน (ประกอบด้วยเทศบาล 7,277 ชุมชน พัทยา 16 ชุมชน และกรุงเทพมหานคร 1,596 ชุมชน) รวมทั้งสิ้น 79,754 หมู่บ้านและชุมชน ซึ่งนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุน 1 ล้าน นี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉิน โดยมีหลักการสำคัญคือ การสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนจะเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการกองทุนด้วยคุณค่าและภูมิ ปัญญาของตนเอง เกื้อกูลประ โยชน์ต่อผู้คือยโอกาสด้วยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน

จากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังกล่าว ทำให้เกิดโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น ซึ่งเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตที่มีวัตถุประสงค์มุ่งให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ โครงการโดยเข้าทำการศึกษาพื้นที่ที่ได้รับมอบหมายโดยทำการศึกษากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลักเพื่อศึกษาดำเนินการกองทุนหมู่บ้านตลอดจนสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความเข้มแข็ง โดยหลักสูตรดังกล่าว จะต้องมีการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในรูปของ “ สารนิพนธ์ ” (Substantive Report) ในพื้นที่หมู่บ้านชะอม หมู่ที่ 8 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นพื้นที่ของผู้ทำสารนิพนธ์รับผิดชอบและการประเมินจัด ได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญเพราะในการประเมินโครงการเป็นเรื่องของการศึกษาหมู่บ้าน การติดตาม การดำเนินงานทุกขั้นตอนในเรื่องของการบริหารเงินกองทุน ว่ามีการดำเนินงานอยู่ในขั้นตอนใด มีอุปสรรคหรือปัญหาที่ควรปรับปรุง แก้ไขในส่วนใดบ้าง จะมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

สำหรับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านชะอม หมู่ 8 ต.หนองระเวียง อ.เมือง

จ. นครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษากระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่ามีขั้นตอนการดำเนินการอย่างไร

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินงาน และผลกระทบที่มีต่อโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

2.3 เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนในการสร้างเครือข่ายองค์กรระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

2.4 เพื่อศึกษาหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในหมู่บ้านชะอม หมู่ที่ 8

3. กรอบความคิดทฤษฎีการประเมินโครงการ

การวิจัยเป็นเครื่องมือที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการประเมินความสำเร็จของโครงการ ผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นตัวชี้วัดความสามารถในการดำเนินงานว่ามีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด สำหรับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎี ความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ ซัพพ์โมเดล ” (CIPP Model) (จุติวิทา การประเมินเพื่อพัฒนา หน้า 89-91) ซึ่งเป็นแนวความคิดของ (Stufflebeam’s CIPP Model) กล่าวว่า “ การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ ”

สตัพพ์เฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่จะประเมินออกเป็น 4 ประเด็น ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า “รูปแบบการประเมินแบบซิปป์ ” (CIPP Model) ที่มาจากภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นการประเมิน มีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของทรัพยากรที่จะนำมาใช้ว่ามีเพียงพอหรือไม่
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องระหว่างดำเนินงานนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง การดำเนินงานช่วงต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ

4. วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

ขั้นตอนการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านชะอม หมู่ 8 ต.หนองระเวียง อ.เมือง จ.นครราชสีมา มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 เข้าทำการศึกษาพื้นที่โดยทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานรวมถึงสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้านและทำความเข้าใจถึงปรัชญา วัตถุประสงค์ รวมถึงระเบียบต่างๆ ของกองทุนหมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาวิธีการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ 3 ใช้ชีพีพิมพ์โมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวชี้วัด ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการดังต่อไปนี้

- จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม
- จากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร. ต่างๆ
- จากการใช้แบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยใช้ชีพีพิมพ์โมเดล โดยทำการประมวลผลจากการใช้การประเมินแบบชีพีพิมพ์โมเดลเข้ากับการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 6 เรียบเรียงและจัดเกลาจนได้ประเด็นที่ชัดเจน ลงมือเขียนสารนิพนธ์

5.ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

จากการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านชะออม หมู่ 8 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ทำให้ทราบถึงผลจากการประเมินโครงการดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงกระบวนการดำเนินงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านว่ามีประสิทธิภาพเพียงไร
2. ทำให้ทราบถึงผลการดำเนินงานของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติและแก้ปัญหาในโอกาสต่อไป
3. ทำให้ทราบถึงกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันทั้งระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ
4. ทำให้ทราบถึงตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหารพัฒนากองทุนหมู่บ้าน

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาบ้านชะอม หมู่ 8 ต.หนองระเวียง อ.เมือง จ.นครราชสีมา ทั้งที่เป็นนโยบาย หลักการ ระเบียบต่าง ๆ รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีการประเมิน และหลักวิชาที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ดังนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากการที่รัฐบาล ได้มีนโยบายในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติอันเป็นนโยบายเร่งด่วนอีกนโยบายหนึ่งในหลายๆนโยบายของรัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นสำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้าง รายได้ และลดรายจ่าย เป็นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง โดยให้ท้องถิ่นสามารถในการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านของตนเองเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน และเป็นการสร้างจิตสำนึกในความเป็นชุมชนท้องถิ่น และเพื่อให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน มีการเชื่อมโยงเครือข่ายซึ่งเป็นกระบวนการในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม โดยมีรัฐบาลให้การสนับสนุน

1.2 หลักการสำคัญ / ปรัชญาเสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น

1. กำหนดอนาคต และบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและ ภูมิปัญญาของชุมชนเอง
2. สร้างคุณประโยชน์ให้กับชุมชนและผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ส่วนราชการ เอกชนและภาครัฐ
4. กระจายอำนาจและพัฒนาประชาธิปไตยให้ท้องถิ่น
5. สร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น

1.3 วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการการเงินทุนของตนเอง

3. เสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการพึ่งพาตนเองในการเรียนรู้ และนำไปสู่ความคิดริเริ่มเพื่อใช้สำหรับการแก้ปัญหา

4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีระเบียบที่เกี่ยวข้องกันดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

3. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

4. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วย

- 1) นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นรองประธานคนที่ 1-3 ตามลำดับ ผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกิน 10 คน ผู้ช่วยเลขานุการไม่เกิน 3 คน และที่ปรึกษาอีก 3-7 คน
- 2) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี
- 3) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์การดำเนินงาน เพื่อให้กองทุนไปปฏิบัติตามและนอกจากนี้ยังมีอำนาจในการออกระเบียบในเรื่องการจัดตั้งและการจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน การเลิกหรือการรวมกองทุนหมู่บ้าน

หมวดที่ 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. เป็นสำนักงานเลขานุการ
2. สนับสนุนการจัดประชุมและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกองทุน
3. ศึกษา รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ
4. ประชาสัมพันธ์การจัดตั้ง นโยบายและแนวทางการบริหารกองทุน
5. ดำเนินการประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน
6. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
7. ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย

8. คำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ การดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง และ รายงานผลต่อคณะกรรมการ

9. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี

10. คำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(รายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก)

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

- 1) จะต้องมีการเวียนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
- 2) การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติของที่ประชุม คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
 1. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
 2. เป็นผู้มิใช่อยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยในหมู่บ้านติดต่อกัน ไม่น้อยกว่า 2 ปีก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
 3. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
 4. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
 5. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถหรือเสมือนคนไร้ความสามารถ
 6. ไม่เป็นผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ที่เป็นเหตุให้เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
 7. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือไม่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เว้นแต่ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก
 8. ไม่เคยถูกให้ออกจากคณะกรรมการกองทุน ด้วยมติของคณะกรรมการหรือมติของสมาชิก ให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

9. เป็นผู้ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่คิดการพินันไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ไม่มีประวัติเสียหายทางด้านการเงิน

4. การขอขึ้นทะเบียน และประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริงสำหรับหมู่บ้าน และชุมชนเมือง จะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) กระบวนการสรรหาคณะกรรมการให้เป็นไปตามระเบียบกำหนดไว้
- 2) คุณสมบัติกรรมการ ตามระเบียบกองทุนฯ
- 3) ความรู้ประสบการณ์และความมั่นใจในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการ
- 4) มีระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุนฯ
- 5) การมีส่วนร่วมในการจัดการกองทุนฯ
- 6) สมาชิกมีการปฏิบัติตามระเบียบครบถ้วน
- 7) มีการเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุนฯ

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชะอม หมู่ 8 ต.หนองระเวียง อ.เมือง จ.นครราชสีมา มีดังต่อไปนี้

- 1) ที่ตั้ง ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 42 หมู่ 8 ต.หนองระเวียง อ.เมือง จ.นครราชสีมา
- 2) วัตถุประสงค์
 - เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
 - ให้บริการสมาชิกในการปล่อยกู้ เพื่อประกอบอาชีพหรือการใช้จ่ายเงินที่จำเป็น
 - เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
 - พัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี ซื่อสัตย์และเสียสละ
- 3) แหล่งที่มาของเงินกองทุนหมู่บ้าน
 - เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุน
 - ค่าธรรมเนียมจากการสมัครสมาชิก
 - ดอกผลหรือประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกองทุน

4) คุณสมบัติของสมาชิก

- เป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทย และบรรลุนิติภาวะ อายุไม่เกิน 65 ปี
- ต้องเป็นผู้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และกรณีเป็นกลุ่มต้องทำการจัดตั้งกลุ่มมาแล้วอย่างน้อย 6 เดือน ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- เป็นผู้ที่พร้อมจะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้านชะอม หมู่ที่ 8
- เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านลงมติรับเป็นสมาชิก

5) การรับสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- ผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกตามข้อบังคับ ต้องยื่นใบสมัครตามแบบที่กำหนดไว้ต่อคณะกรรมการดำเนินการ เมื่อคณะกรรมการได้สอบสวนพิจารณาเป็นที่พอใจแล้วว่ามีคุณสมบัติครบตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและเข้าใจข้อบังคับของกองทุนบ้านและเห็นสมควรรับเป็นสมาชิกได้
- ผู้สมัครต้องชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า คนละ 50 บาท
- การสมัครสมาชิก ได้ทั้งแบบรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

6) การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

- ตาย ลาออก วิกลจริต ศาลสั่งให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถ
- ขาดคุณสมบัติและลักษณะตามข้อ 4

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ คณะกรรมการต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1) สมาชิกที่ประสงค์จะขอเงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้เงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนดำเนินการ พิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการกองทุนกำหนด

2) คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท

- กรณีคณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้อย่างใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท

- การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

3) การอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนตามคำขอกู้ยืมเงิน ให้บันทึกความเห็นในแบบแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว

- คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคน เป็นผู้แทนคณะกรรมการอย่างน้อยสองคนในการทำสัญญากู้ยืมกับผู้ได้รับอนุมัติเงินกู้

- ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้แก่คณะกรรมการกองทุนเพื่อให้ธนาคารเป็นผู้โอนเงินเข้าบัญชีผู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จากคณะกรรมการกองทุน

4) ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

5) การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนให้ผู้ชำระแล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

- การชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคารและนำหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้ หรือเงินลงทุนไปมอบให้คณะกรรมการกองทุนเพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

6) ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้ พร้อมดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาขอยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบ หรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอน สำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้ เมื่อมีเหตุผลอันสมควร และด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก ด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่งหรือดำเนินการอื่น ๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

7) ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงิน หรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้ นำเงินไปใช้ในกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญา และเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้ผู้กู้ซึ่งนำ เงินกู้ไปใช้ในกรอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในคำขอกู้ยืมเงินพ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลาสามสิบวัน หลังจากวันยกเลิกสัญญาและห้ามสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

หลักเกณฑ์การพิจารณาเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้านชะอม หมู่ที่ 8 มีดังนี้

1. ผู้กู้ต้องเป็นสมาชิกและเป็นบุคคลที่มีความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพและชำระเงินกู้
2. เป็นการกู้เงินเพื่อนำไปพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้
3. ผู้กู้ต้องยื่นใบคำร้องขอู้และมีเอกสารประกอบถูกต้องครบถ้วน
4. โครงการที่ขอู้ต้องเป็น โครงการที่สามารถทำได้จริงแลคุ้มค่ากับการลงทุน
5. มีการกำหนดวงเงินกู้รายละไม่เกิน 10,000 บาท กรณีขวงเงินเกินที่กำหนดต้องขอมติคณะกรรมการให้เป็นผู้วินิจฉัย
6. สำหรับการกู้เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉินกำหนดวงเงินไม่เกินรายละ 8,000 บาท

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

7. การประเมินโครงการรูปแบบการประเมินชีพโคมเบล

การประเมินในทัศนะของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่” โดยมีรูปแบบของการประเมินเป็นการประเมินแบบ CHIP MODEL

เป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้า เพื่อหาจุดเด่นจุดด้อย เพื่อนำมาปรับแผนการดำเนินงานได้อย่างทันท่วงที จากนั้นจะมีการประเมินสรุปผลการดำเนินงานหลังโครงการเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว เพื่อชี้ให้เห็นผลสัมฤทธิ์ของโครงการ โดยจะทำการประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้ (สมหวัง พิริยานุวัฒน์,(บรรณาธิการ), 2544 : 221-234)

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินการโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาหาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ

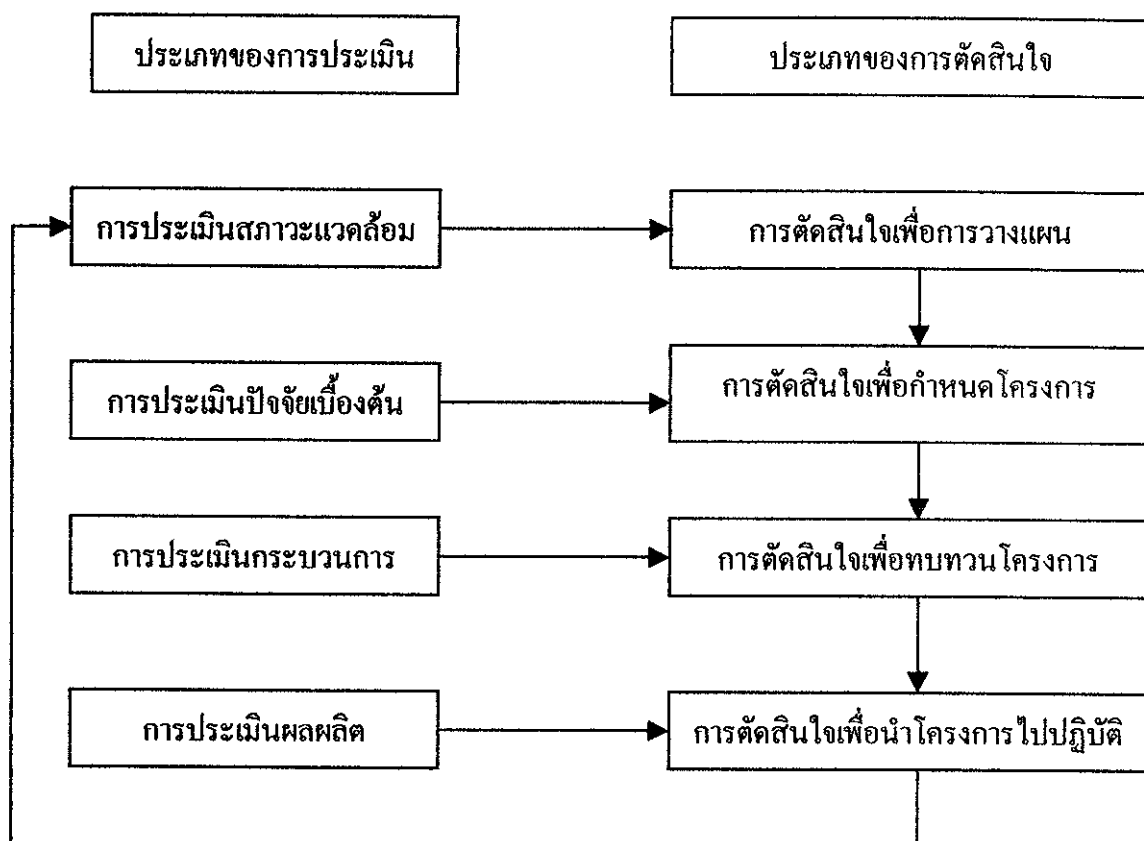
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุงให้การดำเนินงานในช่วงต่อไป มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการขยาย เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากการกำหนดประเด็นการประเมินนี้แล้ว (Stupplebeam's)ยังได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมินดังนี้

- 1) การตัดสินใจเพื่อวางแผน (Planning Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อม ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ
- 2) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงการของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงการของแผนการและขั้นตอนของแผนการดำเนินของโครงการ
- 3) การตัดสินใจ เพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน และปรับปรุงแก้ไข การดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด
- 4) การตัดสินใจ เพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป และสตีฟเฟิลบีมได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจ และประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสต๊าฟเฟิลปีม

8. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนกระทั่งระดับรัฐในการพัฒนาบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ทันต่อโลกในยุคโลกาภิวัตน์ รัฐบาลในยุคปัจจุบันโดยการนำของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้เห็นความจำเป็นของปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง โดยเฉพาะการเรียนรู้ที่จะพึ่งพาตนเองของชุมชน หมู่บ้าน จนเกิดความเข้มแข็งในชุมชนหมู่บ้าน จึงมีนโยบายเร่งด่วนและได้แถลงการต่อสภาถึงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการสร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน (สถาบันราชภัฏ : ศูนย์ปฏิบัติการกองทุนหมู่บ้าน. 2545)

กองทุนหมู่บ้านเป็นจุดปลูกเร้ากระแสการพัฒนาคน และเชื่อมโยงความรู้ กองทุนหมู่บ้านเป็นนโยบายของรัฐบาลปัจจุบันที่ต้องทำให้บังเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และยอมรับว่ามีความเป็นเจ้าของกองทุนหมู่บ้านร่วมกัน ทำให้เกิดความรู้สึกรักและหวงแหน ช่วยกันดูแลรักษาไว้เสมือนหนึ่งเป็นการประกาศเกียรติบัตรของชุมชนให้คนทั่วไปได้รับรู้ว่าชุมชนมีความสามัคคีเข้มแข็ง (ปริดี โชติช่วง : กองทุนหมู่บ้านทุนแห่งจิตวิญญาณการอุ้มชูแบ่งปันกัน. 2545)

การก่อกำเนิดนโยบายเชิงเป้าหมายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาทมาจากรากฐานพึงพิงรัฐโดยอำนาจรัฐบาลทางการเมืองที่ผ่านการเลือกตั้งเข้าไปเป็นตัวระบอบประชาธิปไตยได้ใช้อำนาจจัดสรรทรัพยากรงบประมาณเหวี่ยงกระจายไปทั่วทุกข้อมุมหัวที่มีความพร้อม ภายใต้ระเบียบกองทุนฯ แห่งชาติ ที่ร่างขึ้นและประกาศใช้โดยไม่ผ่านกระบวนการระดมความคิดเห็นจากภาคประชาชนต่างๆ ที่มีผลกระทบทุกหัวระแหง(ในอนาคตเมื่อทำเป็นพระราชบัญญัติกองทุนฯ แห่งชาติ น่าจะได้มีการทำประชาพิจารณ์อย่างจริงจัง)

การผสมผสานทางแนวคิดทฤษฎียังมีการนำแนวคิดประชาสังคม(Civil Society)ในลักษณะ 4 ประสาน อันได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาชน/NGOs นักวิชาการและผู้นำชุมชนเข้ามาร่วมกันสร้างความเข้มแข็งให้กับกองทุนฯ ภายใต้ชื่อ “ประชารัฐ” อันหมายถึง ความร่วมมือระหว่างประชาชนกับข้าราชการในการฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชน แต่นั่นยังไม่พอ กองทุนฯยังนำแนวคิดบทบาทหญิง-ชาย(Gender)เข้าไปแจมด้วยเชื่อว่าคุณสมบัติที่ดีของผู้หญิงในเรื่องความซื่อสัตย์ ไม่คดโกง ทะเยอียดอ่อน รับผิดชอบสูง มีความเห็นอกเห็นใจผู้ด้อยโอกาสและผู้ยากไร้ จะช่วยทำให้กองทุนฯบรรลุเป้าหมายได้จึงมีการกำหนดให้ผู้หญิงกึ่งหนึ่งเข้าไปเป็นคณะกรรมการระดับหมู่บ้านและชุมชน ตลอดจน

ภายใต้นโยบายเรื่องเดียวได้ใช้แนวคิดทฤษฎีถึง 4 อย่าง อันได้แก่ ทฤษฎีพึ่งพา ทฤษฎีโครงสร้าง
หน้าที่ แนวคิดประชาสังคมและแนวคิดชาย-หญิง

การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องสร้างความรู้ การ
บริหารจัดการที่โปร่งใส การดำเนินงานเน้นสนับสนุนและช่วยแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของ
ประชาชนมากกว่ายึดกฎระเบียบตายตัว จึงต้องแก้ไขระเบียบที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง การ
ติดตามช่วยแก้ปัญหาแก่ชาวบ้าน การเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่คณะกรรมการกองทุน การพัฒนา
ตัวชี้วัด การบริหารแบบโปร่งใส เพื่อให้คณะกรรมการกองทุน ทุกระดับมีแนวทางพัฒนาโลกให้มี
คุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและการร่วมมือกับประชารัฐ/ประชาคมทุกระดับร่วมเป็นกลไก
ตรวจสอบ ให้กองทุนล้านบาทบริหารได้มีประสิทธิภาพเพื่อประชาชนจริงๆ (สมพันธ์ เตชะอธิก :
การบริหารกองทุนล้านบาทให้มีประสิทธิภาพ. มติชนรายวัน 15 มกราคม 2545 หน้า 6)

บทที่ 3

วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยเริ่มผู้เขียนสารนิพนธ์ได้เข้าทำการศึกษากองทุนหมู่บ้านชะอม หมู่ที่ 8 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวิธีการดำเนินการประเมินโครงการดังต่อไปนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเป็นการประเมินเชิงระบบ การประเมินเชิงระบบนั้น การประเมินเชิงระบบนั้นมีแนวคิดของนักประเมินดังนี้

1. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา หน้า 84) (Tyler's Rationale and Model of Evaluation) กล่าวว่า “ การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ ”

กรอบแนวคิดของการประเมินของไทเลอร์ จำแนกได้เป็น 6 ส่วน

- 1.1 การประเมินจุดประสงค์
- 1.2 การประเมินการเรียนรู้
- 1.3 การประเมินเพื่อแนะแนวในการพัฒนาโครงการ
- 1.4 การประเมินโครงการทางการศึกษา
- 1.5 การประเมินผลลัพธ์ของโครงการ
- 1.6 การติดตามผลและการประเมินผลกระทบ

สรุป การประเมินของไทเลอร์ เกณฑ์ที่ตัดสินความสำเร็จของโครงการ จะพิจารณาจากความสำเร็จของส่วนรวม และมุ่งเน้นที่การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation)

สำหรับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านระยอง หมู่ที่ 8 ตำบลหนองระเวียง นี้ ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎี ความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ ซัพพ์โมเดล ” (CIPP Model) (ซุควิชาการประเมินเพื่อพัฒนา หน้า 89-91) ซึ่งเป็นแนวความคิดของ (Stufflebeam's CIPP Model) มีลักษณะเป็นการประเมินความก้าวหน้าและชี้ให้เห็นถึงจุดเด่นจุดด้อยของโครงการเพื่อที่จะนำผลการประเมินไปปรับปรุงโครงการได้ทัน่วงทีและมีการทำการประเมินสรุปผลหลังโครงการสิ้นสุดเพื่อให้รู้ถึงจุดบกพร่องและประสิทธิภาพของโครงการที่ทำการประเมินได้เป็นอย่างดี

สตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่จะประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า “รูปแบบการประเมินแบบซิปป์ ” (CIPP Model) ที่มาจากภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นการประเมิน มีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการเพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร เช่น จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินงานที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินงานช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการขยาย เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) เป็นกลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษา (ชุดวิชาการวิจัยชุมชน หน้า 174) ซึ่งสำหรับการประเมินโครงการครั้งนี้ประชากรที่จะทำการศึกษาคือข้อมูลเกี่ยวกับหมู่บ้านและกองทุนหมู่บ้านชะอม หมู่ที่ 8 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา คือประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านชะอม หมู่ที่ 8 จำนวน 96 ครัวเรือน

2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	15	คน
2.2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	108	คน
- สมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	จำนวน	99	คน
- สมาชิกทั่วไป	จำนวน	9	คน
2.3 ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิก	จำนวน	30	คน
24 ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส	จำนวน	5	คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample or Sampling Group) เป็นประชากรที่ถูกสุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนประชากรทั้งหมู่บ้านในการให้ข้อมูลและผลจากข้อมูลที่เกิดขึ้นจากกลุ่มตัวอย่างนี้จะเป็นผลข้อมูลจากประชากรทั้งหมดในหมู่บ้านเช่นกัน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการเก็บข้อมูลของหมู่บ้านและกองทุนหมู่บ้านชะอม หมู่ที่ 8 ตำบลหนองระเวียง เพื่อทำแบบ บร. ต่างๆ ได้ทำการสุ่มตัวอย่างจากประชากรในครัวเรือนโดยเลือกมาครัวเรือนละ 1 คน จำนวน 20 ครัวเรือนจากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 96 ครัวเรือน โดยเลือกมาจากทั้งคณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน ผู้นำหมู่บ้านและประชาชนทั่วไปในหมู่บ้าน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

จากกรอบความคิดทฤษฎี CIPP MODEL เมื่อนำมากำหนดเป็นตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลของการประเมินทั้ง 4 องค์ประกอบได้แก่

1. Context Evaluation : C คือ การประเมินสถานะแวดล้อม (บริบท)
2. Input Evaluation : I คือ การประเมินปัจจัยนำเข้า
3. Process Evaluation : P คือ การประเมินกระบวนการ
4. Product Evaluation : P คือ การประเมินผลผลิต

ซึ่งเป็นการประเมินทั้งระดับหมู่บ้าน และรายบุคคล (ผู้กู้) ดังนี้

1. ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ ประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ
C1) ประวัติความเป็นมาหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> ที่มาของชื่อหมู่บ้าน คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้านอพยพมาจากที่ไหน เพราะอะไร สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านมีสภาพอย่างไร อาชีพเดิม (อาชีพหลัก/รอง คืออะไร) อาชีพเดิมที่เลิกทำแล้วคืออะไร เพราะอะไรจึงเลิกทำ อาชีพใหม่ที่เกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภค มีประมาณ พ.ศ.ใด (ถนน, ไฟฟ้า, ประปา)
C2) สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> ลักษณะที่ตั้งหมู่บ้าน อาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น แผนที่หมู่บ้าน
C3) สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> อาชีพหลักและอาชีพรองของชาวบ้าน จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร จำนวนที่ดินทำกิน โดยเฉลี่ย จำนวนและประเภทร้านค้าในหมู่บ้าน จำนวนโรงสีในหมู่บ้าน โรงงานอุตสาหกรรมในหมู่บ้าน โรงเรียนในหมู่บ้าน (จำนวนครู/นักเรียน) โรคที่เจ็บป่วย สถานที่รักษาเมื่อเจ็บป่วย
C4) วัฒนธรรมประเพณี	<ol style="list-style-type: none"> ประเพณีที่สำคัญ ภาษาพื้นบ้าน ความเชื่อด้านต่างๆ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ
C5) โครงสร้างพื้นฐานและ ทรัพยากร	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนและสภาพของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน, ไฟฟ้า ประปา, โทรศัพท์, หอกระจายข่าว, ศาลาประชาคม, ไปรษณีย์ ฯลฯ 2. จำนวนและสภาพทรัพยากร เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำแร่ ฯลฯ ที่เป็นสาธารณประโยชน์
C6) ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเภทผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ 2. กลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน 3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ
C7) โครงการพัฒนาที่ผ่านมา	<ol style="list-style-type: none"> 1. โครงการของภาครัฐ 2. โครงการของภาคเอกชน 3. โครงการที่ชาวบ้านทำขึ้นเอง
C8) ความเข้มแข็งของชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำความดี 5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6. จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงครอบครัว 7. ครอบครัวอบอุ่น รักใคร่ ประองคอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุม / เสวนาสมาเสมอ 10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 11. มีผู้นำที่มีคุณธรรมยุติธรรม 12. การจัดทำแผนงานแก้ปัญหาชุมชน

2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ
I1) นโยบายระเบียบแนวทางปฏิบัติ	1. รายละเอียดของระเบียบสำนักนายกฯ 2. รายละเอียดของระเบียบกองทุนฯ
I2) การประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้าน	1. ช่วงเวลาที่มีการประชาสัมพันธ์ 2. ประเภทสื่อในการประชาสัมพันธ์ 3. ความทั่วถึงในการประชาสัมพันธ์ 4. เนื้อหาในการประชาสัมพันธ์
I3) คณะอนุกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง	1. จำนวนคณะอนุกรรมการระดับ 2. องค์ประกอบคณะอนุกรรมการ 3. สัดส่วนกรรมการภาคประชาชน 4. การปฏิบัติหน้าที่
I4) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. จำนวน 2. คุณสมบัติ 3. วิธีการได้มา 4. การพ้นจากตำแหน่ง 5. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง
I5) การเตรียมความพร้อมการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน	1. วิธีการในการเตรียมความพร้อม 2. เนื้อหาในการเตรียมความพร้อม 3. จำนวนครั้งในการเตรียมความพร้อม 4. หน่วยงาน/องค์กรที่ทำหน้าที่ในการเตรียมความพร้อม
I6) เงินกองทุน 1 ล้านบาท	1. วันที่ได้รับอนุมัติ 2. การเก็บรักษาเงิน
I7) เงินทุนสะสมอื่น ๆ	1. ประเภท/จำนวน/ที่มาและการเก็บรักษาเงินทุนสะสมอื่น ๆ
I8) บัณฑิตกองทุน	1. ประวัติส่วนตัว ชื่อ, วุฒิ, การศึกษา, อายุ, เพศ, ภูมิถิ่นกำเนิด, สถานภาพสมรส, ความสามารถพิเศษ 2. บทบาทหน้าที่

3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ
PC1) การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ
PC2) การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. กระบวนการในการทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ
PC3) ระบบบัญชีกองทุน	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนบัญชีจัดทำ (จำนวนเล่ม) 2. ชื่อบัญชี เช่น บัญชีลูกหนี้, บัญชีเงินสัจจะ 3. ความเป็นปัจจุบัน 4. ผู้จัดทำ 5. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ
PC4) กิจกรรมที่เกี่ยวกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	
PC4.1) การรับสมัคร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ช่วงเวลาในการรับสมัครและเหตุผล 2. ค่าธรรมเนียมการสมัครและเหตุผล 3. ขั้นตอนการรับสมัครและเหตุผล 4. คุณสมบัติผู้สมัครและเหตุผล 5. ปัญหาอุปสรรค
PC4.2) การหมดสมาชิกภาพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การหมดสมาชิกภาพและเหตุผล
PC4.3) ประเภทสมาชิก	<ol style="list-style-type: none"> 1. การกำหนดประเภทสมาชิกและเหตุผล
PC4.4) การทำทะเบียนสมาชิก	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความเป็นปัจจุบันในการจัดทำ 2. ปัญหาอุปสรรค
PC5) กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน	

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ
PC5.1) ขั้นตอนการขอกู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นตอนในการขอกู้ 2. เอกสารประกอบการขอกู้ 3. ปัญหาอุปสรรค
PC5.2) การคัดเลือกผู้กู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกและเหตุผล 2. วิธีการคัดเลือกและเหตุผล 3. ปัญหาอุปสรรค
PC5.3) การโอนเงินให้ผู้กู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นตอนในการโอนเงิน 2. ปัญหาอุปสรรค
PC6) การส่งเสริมการใช้เงินกู้	
PC6.1) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้แนะนำ 2. ประเด็นในการแนะนำ 3. วิธีการแนะนำ 4. จำนวนครั้งในการแนะนำ
PC6.2) การช่วยหาตลาด	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ที่ช่วยหาตลาด 2. วิธีการในการส่งเสริมการตลาด 3. ปัญหาอุปสรรค
PC7) การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ที่ทำการตรวจสอบ 2. วิธีการตรวจสอบ 3. จำนวนครั้งในการตรวจสอบ 4. ปัญหาอุปสรรค
PC8) การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเภทรายงานที่จัดทำ 2. ประเภทผลงานที่มีการเผยแพร่ 3. วิธีการเผยแพร่ผลการดำเนินงาน 4. ปัญหาอุปสรรค
PC9) การจัดสรรผลประโยชน์	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัดส่วนในการจัดสรรและเหตุผล
PC10) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเภทเครือข่าย 2. กลุ่มคนที่เข้ามาร่วมเครือข่าย 3. วิธีการสร้างเครือข่าย 4. ปัญหาอุปสรรค

4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ
PD1) จำนวนสมาชิกกองทุน	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนสมาชิกเดิม 2. จำนวนสมาชิกที่มีการเพิ่มขึ้น/ลดลง 3. เหตุที่สมาชิกเพิ่มขึ้น/ลดลง
PD2) จำนวนผู้ได้เงินกู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้ 2. จำนวนผู้ยื่นกู้และผู้ได้รับอนุมัติให้กู้แต่ละครั้ง 3. จำนวนผู้ที่ได้รับอนุมัติให้กู้ต่อจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 4. จำนวนผู้ที่ได้รับอนุมัติให้กู้จำแนกตาม บร.4 ข้อ 5
PD3) ยอดเงินที่ให้กู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ยอดเงินที่มีผู้มาขอกู้และยอดเงินที่ได้รับอนุมัติแต่ละครั้ง 2. ยอดเงินที่ได้อนุมัติให้กู้ทั้งหมด (31 ก.ค.45) 3. ยอดเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติจำแนกตาม บร.4 ข้อ 5
PD4) จำนวนผู้ชำระคืนตามกำหนด	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนผู้กู้ที่ชำระคืนตามกำหนด (31 ก.ค. 45) 2. จำนวนผู้กู้ที่ไม่ชำระคืนตามกำหนด (31 ก.ค. 45) 3. การแก้ไขปัญหาเมื่อผู้กู้ไม่ชำระคืนตามกำหนด
PD5) ยอดเงินที่มีการชำระคืน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ยอดเงินกู้ที่มาชำระคืนนับถึง 31 ก.ค. 45 จำแนกเป็นเงินสด, ดอกเบี้ย, ค่าปรับ
PD6) กองทุนสะสม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ยอดเงินกองทุนสะสมแยกประเภทตาม I7 2. การใช้ประโยชน์จากกองทุนสะสม
PD7) การใช้เงินตามวัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนผู้กู้ที่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์โครงการ 2. จำนวนผู้กู้ที่ใช้เงินไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ 3. เหตุผลที่ไม่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์ของโครงการ
PD8) ทัศนคติของชุมชนต่อกองทุน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทัศนคติต่อกรรมการกองทุนหมู่บ้านในเชิงบวก/ลบ 2. ทัศนคติต่อกองทุน 1 ล้านบาทในเชิงบวก/ลบ

ตัวชี้วัด

ข้อมูลที่ต้องการ

PD9) การเกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้ (หลังจากทำ PC10)

1. ประเภทเครือข่ายที่เกิดขึ้น
2. กิจกรรมของเครือข่ายที่เกิดขึ้น
3. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดองค์กรเครือข่าย

PD10) การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง

1. ประสบการณ์การเรียนรู้จากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน
2. ประสบการณ์การเรียนรู้จากการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

PD10) ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน

1. ความสามัคคี
2. ความซื่อสัตย์
3. การช่วยเหลือกัน
4. การยกย่องคนทำความดี
5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม
6. จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงตัวได้
7. ครอบครัวอบอุ่น รักใคร่ ประองคอง
8. การรวมกลุ่ม
9. การประชุม / เสวนาสม่ำเสมอ
10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส
11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม
12. การจัดทำแผนงานแก้ปัญหาชุมชน

2. ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัด
จำนวน 4 หมวด คือ

1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Evaluation)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ
C9) อาชีพเดิม	<ol style="list-style-type: none"> อาชีพหลัก / รอง ผลการประกอบอาชีพเดิม (เพียงพอต่อการเลี้ยงตัวหรือไม่) ปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพ
C10) สมาชิกในครอบครัว	<ol style="list-style-type: none"> สมาชิกในครอบครัวและรายละเอียด เช่น จำนวน, อายุ, สถานภาพสมรส, ระดับการศึกษา, ความสัมพันธ์กับหัวหน้าครอบครัว, การมีงานทำ
C11) สภาพการอยู่อาศัย	<ol style="list-style-type: none"> มีบ้านเป็นของตนเองหรือไม่ ถ้าไม่มีพักอาศัยอย่างไร
C12) รายได้ของครอบครัว	<ol style="list-style-type: none"> รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ความเพียงพอของรายได้ต่อรายจ่าย
C13) หนี้สินต่อครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน	<ol style="list-style-type: none"> จำนวนหนี้สินที่มีอยู่ก่อนกู้เงินกองทุน สาเหตุของการมีหนี้สิน แหล่งเงินกู้

2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ
I9) จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ
I10) จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1. จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้ 2. ที่มาของเงินทุน
I11) วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1. วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ
I12) สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และ วัสดุคิบบนประกอบอาชีพ	1. สถานที่ในการประกอบอาชีพ 2. วัสดุ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ 3. วัสดุคิบบนในการประกอบอาชีพ
I13) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ	1. ความรู้และทักษะที่มีอยู่
I14) จำนวนแรงงาน	1. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ

3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator) ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ
PC11) การใช้จ่ายเงินกู้	1. รายละเอียดของการใช้จ่าย
PC12) การหาความรู้เพิ่มเติม	1. วิธีการหาความรู้เพิ่มเติม
PC13) การหาตลาด	1. วิธีการหาตลาด 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำในการหาตลาด
PC14) การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน	1. การจัดทำบัญชี (มี/ไม่มี) 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำการจัดทำบัญชี

4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indication) ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ
PD12) ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ ของการกู้	
PD12.1) ผลโดยตรง	1. ผลการใช้เงินตามวัตถุประสงค์ของโครงการ
PD12.2) ผลโดยอ้อม	1. ประสิทธิภาพ 2. การยอมรับจากชุมชน

4. เครื่องที่ใช้ในการประเมินโครงการ

- 1) แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
- 2) แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
- 3) แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจ ทักษะคนที่มีความต้องการหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 4) แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
- 5) แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 6) แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 7) แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
- 8) แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
- 9) แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
- 10) แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
- 11) แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
- 12) แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร. ต่างๆ
2. การจัดประชุมเวทีบ้าน
3. การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม
4. การใช้แบบสอบถาม

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งเป็นการวิเคราะห์ที่ใช้สถิติ ได้แก่ข้อมูลที่เป็นตัวเลขที่ต้องมีการแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ใช้กับการจัดทำ บร.2, บร. 7
- 6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การบรรยาย ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้ ใช้กับการจัดทำ บร.3, บร.4, บร.5 บร.6, บร.8, บร.9, บร.10 , บร.11, บร.12

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

หลังจากผู้ทำสารนิพนธ์ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวชี้วัดต่าง ๆ ซึ่งประยุกต์จากรูปแบบการประเมินแบบชีพท์ ดังกำหนดรายละเอียดไว้ในบทที่ 3 เมื่อนำมาวิเคราะห์โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมินครั้งนี้ ผลการวิเคราะห์แบ่งได้เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการประเมิน โครงการ โดยภาพรวม

ตอนที่ 3 ผลการประเมินผลเทคนิควิธีธุรกิจของผู้กู้

ตอนที่ 4 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

จากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน เมื่อประมาณ 150 – 200 ปีมาแล้ว ได้มีผู้คนได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในบริเวณที่เป็นที่ตั้งหมู่บ้านในปัจจุบันแต่ไม่ปรากฏการบันทึกไว้ว่าเป็นคนกลุ่มใด โดยบริเวณนี้ได้มีการสันนิษฐานจากชื่อหมู่บ้านระออม ว่าบริเวณที่ผู้อพยพเข้ามา มีสระน้ำซึ่งในปัจจุบันยังคงมีอยู่แต่มีการขุดลอกเป็นบึงระออมและบริเวณสระน้ำมีป่าต้นระออมขึ้นอยู่มากจึงเรียกสระน้ำนี้ว่า “สระระออม” เมื่อมีการขยายตัวของจำนวนประชากรมากขึ้นทำให้ต้องถางป่าทำให้ระออมหมดไป ชาวบ้านที่มาตั้งรกรากจึงตั้งชื่อชุมชนว่าแทนสัญลักษณ์ที่มีอยู่เดิมว่า “บ้านสระระออม” ซึ่งต่อมาคนในชุมชนจะเรียกชื่อสั้นลงจนคิดปากตลอดมาว่า “บ้านระออม” หรือที่ชาวบ้านในหมู่บ้านเรียกว่า “บ้านระออม” ตามภาษาท้องถิ่นมาจนถึงปัจจุบัน

ลักษณะทางภูมิศาสตร์เมื่อในอดีตของบ้านระออม หมู่ที่ 8 มีลักษณะเป็นป่ารกและเป็นเนินสูงหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า ที่โลก แหล่งน้ำกินน้ำใช้จะมีน้อยเมื่อถึงฤดูแล้งจะไม่มีน้ำใช้ต้องไปหาจากที่อื่น การดำเนินชีวิตของชาวบ้านจะเป็นชีวิตที่เรียบง่ายด้อยที่ด้อยอาศัยกัน ส่วนมากจะทำอาชีพหาของป่า ตัดไม้เพื่อนำมาทำถ่าน เกี้ยวห้วยขาย ทำไร่ป่อ ซึ่งในปัจจุบันได้เลิกไปหมดแล้วสาเหตุเพราะ ชาวบ้านได้ตัดไม้และถางป่าเพื่อทำไร่กันมากขึ้นทำให้ป่าหมดไปสัตว์ต่างๆ ไม่มีที่อยู่และโดนล่าจนเหลือน้อยมากทำให้ชาวบ้านต้องปรับเปลี่ยนวิธีการทำมาหากิน แต่อาชีพที่ยังมีการ

ทำอยู่คือการทำนา และอีกอาชีพใหม่ที่เพิ่งเกิดขึ้นมาเมื่อประมาณ 10 ปีที่ผ่านมาคือการทำงาน
ในโรงงานอุตสาหกรรมสุรนารี การเลี้ยงหมูเพื่อขาย

ด้านสาธารณูปโภคในอดีต

- ถนนที่ใช้เดินทางไปมามีลักษณะเป็นถนนแคบ ๆ ชาวบ้านเรียกว่า “ทางกรอก” (เป็นชื่อ
เรียกภาษาท้องถิ่น)หรือภาษาทางการเรียกว่า “ตรอก” มีสภาพเป็นดินทรายทำให้ลำบากเวลาเดินทาง
สมัยก่อนจะใช้เกวียนเป็นพาหนะจากนั้นเริ่มมีการพัฒนามาเรื่อยจนมาเป็นถนนลูกรังเมื่อปี พ.ศ.
2541 ต่อมาปี พ.ศ. 2542 จึงเปลี่ยนมาเป็นถนนคอนกรีตจากปากทางเข้าหมู่บ้านและเข้าซอย 2 ซอย
ถนนที่เหลือยังเป็นถนนลูกรังอยู่

- ไฟฟ้า อดีตใช้ตะเกียงเจ้าพายุในการให้แสงสว่าง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2524 ไฟฟ้าเข้าสู่
หมู่บ้าน ปัจจุบันมีไฟฟ้าใช้กันครบทุกหลังคาเรือน

- ประปา เมื่อครั้งอดีตชาวบ้านจะใช้น้ำจากสระในหมู่บ้านโดยการหาจากสระไปใส่ตุ่มที่
บ้านบางส่วนใช้น้ำจากบ่อโยกซึ่งเป็นน้ำบาดาล จนกระทั่งปี พ.ศ. 2528 หน่วยงานสาธารณสุขได้
ให้การสนับสนุนประปาหมู่บ้าน ปัจจุบันมีประปาใช้จำนวน 51 หลังคาเรือน

- โทรศัพท์ เริ่มเข้ามาเมื่อปลายปี พ.ศ.2544 ยังมีไม่ครบทุกหลังคาเรือนรวมถึงยัง
ไม่มีโทรศัพท์สาธารณะ

2) สภาพภูมิศาสตร์

บ้านชะอม หมู่ 8 ต.หนองระเวียง อ.เมือง จ.นครราชสีมา เป็นหมู่บ้านที่อยู่ใกล้กับองค์
การบริหารส่วนตำบลสามารถเดินทางติดต่อกับหมู่บ้านต่างๆในตำบลได้อย่างสะดวก การเดินทาง
เข้าสู่ตัวเมืองใช้เส้นทางรถยนต์ประมาณ 12 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยาง ประชากรในหมู่บ้านจะมี
การสร้างที่อยู่อาศัยอยู่กันเป็นกลุ่ม โดยแบ่งเป็นกลุ่มได้ดังนี้ กลุ่มแรกจะอาศัยอยู่ทางทิศตะวันตก
ของหมู่บ้านประมาณ 20 หลังคาเรือน กลุ่มที่สองจะอยู่ในบริเวณหมู่บ้านซึ่งหนาแน่นที่สุดประมาณ
60 หลังคาเรือน ส่วนที่เหลือจะอาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 9 และหมู่ที่ 6 สำหรับอาณาเขตติดต่อมีพื้นที่
ติดต่อกับหมู่บ้านต่างๆดังนี้

- ทิศเหนือ มีพื้นที่ติดต่อกับบ้านหนองม่วง หมู่ที่ 3
- ทิศใต้ มีพื้นที่ติดต่อบ้านทับช้าง หมู่ที่ 6
- ทิศตะวันออก มีพื้นที่ติดต่อกับบ้านชะอม หมู่ที่ 9
- ทิศตะวันตก มีพื้นที่ติดต่อกับบ้านมาบมะค่า หมู่ที่ 7

สภาพพื้นที่ของหมู่บ้านมีลักษณะเป็นเนิน ลักษณะดินเป็นดินปนทราย มีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติดี เหมาะสำหรับการปลูกพืชที่ไม่ต้องการน้ำมากนัก เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพด ปอ และถั่ว พื้นที่รวมทั้งหมดของหมู่บ้านมีจำนวน 909 ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตรจำนวน 755 ไร่ เป็นพื้นที่อยู่อาศัย จำนวน 45 ไร่

3) สภาพเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจุบันชาวบ้านประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมเป็นหลัก ด้านการเกษตรได้แก่ การทำนา ทำไร่มันสำปะหลัง ปลูกผัก โดยมีพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 755 ไร่ สินค้าทางภาคเกษตรที่เป็นสินค้าเศรษฐกิจของหมู่บ้านคือ ข้าว, พืชผักตามฤดูกาล และสัตว์เลี้ยง เช่น หมู, ไก่ เป็นต้น เนื่องจากลักษณะพื้นที่เอื้ออำนวยและเหมาะสมแก่การเพาะปลูกประเภทดังกล่าว อีกทั้งยังมีแหล่งรับซื้อพืชผลดังกล่าวอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง

ส่วนอาชีพรองของชาวบ้านส่วนใหญ่ จะเป็นอาชีพรับจ้างทั่วไปในเขตอุตสาหกรรม

ในหมู่บ้านยังมีสถานประกอบกิจการขนาดย่อมภายในหมู่บ้าน คือ โรงสีขนาดเล็ก 1 โรง และร้านค้า จำนวน 4 แห่ง

4) โรงเรียนและการศึกษา

ไม่มีโรงเรียนประจำหมู่บ้าน นักเรียนต้องเดินทางไปเรียน ที่โรงเรียนประชาสามัคคีที่ตั้งอยู่ใกล้ที่บ้านโตนด หมู่ที่ 11 อยู่ห่างจากหมู่บ้าน 2 กิโลเมตร เป็นโรงเรียนขยายโอกาสที่เปิดสอนตั้งแต่อนุบาล ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 ปัจจุบันมีครูจำนวน 21 คน นักเรียนจำนวน 413 คน

การศึกษาของประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่ผู้ที่มีอายุ 30 ขึ้นไปจะจบชั้นบังคับ คือ ชั้น ป.4 และ ป.6 สำหรับผู้ที่มีอายุระหว่าง 15 – 30 ปี จะเรียนจบชั้น ม.3 – ม.6 หรือ ปวส. สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในหมู่บ้านมีอยู่ 2 คน

สำหรับการศึกษาที่ผู้ปกครองส่งลูกเข้าไปศึกษาในตัวเมืองส่วนใหญ่จะให้ศึกษาทางด้านวิชาชีพมากกว่าเพราะจบ ปวช. หรือ ปวส. ก็สามารถทำงานได้เลยเพราะเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย

5) ด้านสาธารณสุข

เมื่อชาวบ้านมีอาการเจ็บป่วยหนักส่วนใหญ่จะเข้าไปรับการรักษาในตัวเมืองแต่ปัจจุบันมีบัตร 30 บาท ต้องเข้ารับใบส่งตัวที่สถานีอนามัยก่อน โดยมี จำนวน 2 แห่งในตำบลหนองระเวียง คือ

1) สถานีอนามัยบ้านโคก ตั้งอยู่หมู่ที่ 11 มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จำนวน 4 คน

2) สถานีอนามัยบ้านหนองพะลาน ตั้งอยู่หมู่ที่ 15 มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จำนวน 2 คน

ในหมู่บ้านมีการจัดการให้มี อสม. (อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน) ประจำคุ้ม เพื่อดูแลสุขภาพอนามัยในชุมชน

6) ประชากร

ประชากรในหมู่บ้านทั้งหมดมีจำนวน 434 คน เป็นชายจำนวน 216 คน หญิง 218 คน โดยมีผู้พิการทางสายตา 1 คนและผู้สูงอายุที่ไม่ได้รับการสงเคราะห์ แบ่งตามช่วงอายุได้ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	216	49.77
- หญิง	218	50.23
2. อายุ		
1 วัน - 3 ปีเต็ม	15	3.46
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	31	7.14
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	58	13.36
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	10	2.30
15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	19	4.38
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	213	49.08
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	29	6.68
60 ปี 1 วันขึ้นไป	53	12.21

7) ประเพณีและวัฒนธรรม

วัดในหมู่บ้านไม่มีต้องไปทำบุญหรือทำพิธีกรรมต่างๆ ที่วัดหนองม่วงที่มีอาณาเขตติดกัน ในระยะทางประมาณ 500 เมตร สำหรับประเพณีสำคัญที่ปฏิบัติกันมานานโดยเป็นประเพณีสำคัญทางศาสนาพุทธ เช่น วันตรุษไทย (มีการทำขนมเทียน ข้าวต้มมัดไปทำบุญตักบาตร) ประเพณีวันสงกรานต์ (มีการก่อกองพระทราย มีพิธีสงฆ์น้ำพระ และรดน้ำคำหัวผู้เฒ่าผู้แก่) ประเพณีวันสารทไทย (มีการทำขนมกระยาสารทไปถวายพระ) ประเพณีวันออกพรรษา (มีการกวนข้าวทิพย์ ภาษาทางการเรียก “ข้าวมธุปายาส”) และประเพณีการเวียนเทียนในวันสำคัญทางพุทธศาสนาต่างๆ

ส่วนประเพณีที่เกี่ยวกับความเชื่อของชุมชน ได้แก่ ประเพณีเลี้ยงผีตาบู่ ทุกวันแรม 3 ค่ำ เดือนสาม และประเพณีเรียกขวัญข้าว

สำหรับภาษาที่เป็นภาษาพูดของชาวบ้านคือ ภาษาไทย - โคราช เนื่องจากคนในหมู่บ้านส่วนใหญ่มิเชื่อสายไทย - โคราช

8) โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ

แหล่งน้ำที่ใช้ในหมู่บ้านคือ บึงชะอม เป็นแหล่งน้ำที่ใช้สำหรับทำน้ำประปาใช้ในครัวเรือน และใช้สำหรับการทำเกษตรกรรม มีจำนวนเนื้อที่ประมาณ 79 ไร่ สามารถใช้น้ำได้ตลอดปี แต่มีข้อเสียสำหรับน้ำประปาหมู่บ้านคือ น้ำจะขุ่นและมีกลิ่นเหม็นเป็นระยะเกิดจากระบบการจัดทำน้ำประปาไม่ค่อยดี นอกจากบึงชะอมแล้วในหมู่บ้านยังมีการใช้บ่อน้ำบาดาล จำนวน 30 บ่อ สามารถใช้น้ำได้ตลอดปี

พื้นที่สาธารณะของหมู่บ้านมีอยู่ประมาณ 109 ไร่ โดยเป็นบริเวณ บึงชะอม 79 ไร่ รอบๆ บึงชะอมจัดสรรให้ชาวบ้านปลูกผัก ด้านทิศตะวันตกของหมู่บ้านมี 30 ไร่ สมัยก่อนใช้เป็นที่ฝังศพคนตายในหมู่บ้านประมาณ 20 ปีที่ผ่านมาได้มีการล้างป่าช้าเพราะไม่นิยมฝังศพแล้ว จึงปล่อยให้รกร้างจนเมื่อประมาณ 5 ปีที่ผ่านมาได้นำมาใช้ประโยชน์ เช่น จัดทำสนามกีฬาให้กับเยาวชน และส่วนหนึ่งใช้เป็นที่ให้ชาวบ้านเลี้ยงสัตว์

8) ด้านสาธารณูปโภค

ได้มีการพัฒนาสาธารณูปโภคอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนี้

ไฟฟ้า - เมื่อก่อนในอดีตจะใช้ตะเกียงเจ้าพายุในการให้แสงสว่าง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2524 ไฟฟ้าได้เข้าถึงหมู่บ้าน ปัจจุบันในหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้กันทั่วครัวเรือน

น้ำประปา ในอดีตชาวบ้านจะหาบจากบึงไปใช้ในการอุปโภค – บริโภคและต่อมามีการขุดเจาะน้ำบาดาลโดยใช้เป็นบ่อโยก แต่ปัจจุบันได้รับโครงการประปาหมู่บ้านประจำหมู่บ้านจากกรมอนามัยเมื่อปี พ.ศ. 2528 ปัจจุบันในหมู่บ้านมีน้ำประปาใช้จำนวน 51 ครัวเรือนแต่บางครัวเรือนยังใช้บ่อโยกอยู่

ด้านถนน เมื่อก่อนในหมู่บ้านจะเป็นถนนดินทราย โดยในปี พ.ศ. 2542 ได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองระเวียง เปลี่ยนเป็นถนนคอนกรีตในบางส่วนของหมู่บ้าน และบางส่วนยังเป็นถนนลูกรัง

การคมนาคม ปัจจุบันชาวบ้านในหมู่บ้านจะใช้ รถส่วนตัว เช่น รถมอเตอร์ไซด์ รถยนต์ส่วนบุคคล เป็นต้น ในการเดินทางสู่ตัวเมือง แต่ในหมู่บ้านยังมีรถโดยสารประจำทาง ในวันหนึ่งวิ่งประมาณ 3 เที่ยวต่อวัน

การติดต่อสื่อสาร มีโทรศัพท์เข้ามาเมื่อปลายปี พ.ศ. 2544 แต่ไม่ครบทุกหลังคาเรือน บางส่วนจะใช้โทรศัพท์มือถือส่วนบุคคล สำหรับการประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้านจะใช้ หอกระจายข่าว

10) ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และภูมิปัญญาชาวบ้าน

ผู้นำท้องถิ่น - ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านคนปัจจุบัน คือ ผู้ใหญ่มานะ ยอดวงศ์พะเนา และยังมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 2 คน คือ นายคง พยัคมะเร็ง และนายเฉลียว คงสนิท สมาชิก อบต. มีจำนวน 2 คน คือ นายสมร ถึกพะเนา และนายสรสิทธิ์ ยอดวงศ์พะเนา เป็นผู้คอยช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน

ภายในหมู่บ้านมีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ โดยผู้นำชุมชนโดยร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านทำการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ดังนี้

กลุ่มออมทรัพย์ กิจกรรมหลักของกลุ่มคือ ส่งเสริมการออมทรัพย์และให้สมาชิกได้กู้เงินโดยเสียดอกเบี้ยไม่สูงนักและได้รับเงินปันผลเมื่อสิ้นปี จัดตั้งกลุ่มเมื่อ พ.ศ. 2538 มีสมาชิกกลุ่มจำนวน 114 คน ปัจจุบันมีเงินกลุ่มที่เกิดจากการบริหารจัดการจำนวน 65,000 บาท

กลุ่มอาชีพกึ่ง กิจกรรมหลักคือเป็นเงินสมทบช่วยเหลือสมาชิกที่เสียชีวิต โดยจะทำการเก็บเงินเมื่อสมาชิกเสียชีวิตรายละ 100 บาท มีการจัดตั้งกลุ่มเมื่อ พ.ศ.2542 มีสมาชิกกลุ่มจำนวน 106 คน ปัจจุบันกลุ่มมีทุนสำรองในการดำเนินการ 10,600 บาท

ภูมิปัญญาชาวบ้าน

ภายในหมู่บ้านยังมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านเกษตรกรรม โดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการดำเนินการต่าง ๆ มากมาย อาทิเช่น

นายเฉลียว คงสนิท อายุ 57 ปี เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงหมู ตั้งแต่การผสมพันธุ์โดยมีแม่พันธุ์เป็นของตนเอง โดยมีประสบการณ์เกินกว่า 5 ปีเป็นที่ยอมรับในหมู่บ้าน

นายสมร ถึกพะเนา อายุ 52 ปี เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการขุดเจาะน้ำบาดาล โดยมีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี

นายเย็น ดิดวงแก้ว อายุ 42 ปี เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงไก่พื้นบ้านและไก่ชน

นายพูน ยินคำ อายุ 65 ปี เป็นผู้รู้ด้านศาสนา ประเพณี และเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการนำสวดมนต์ในพิธีกรรมต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน

11) โครงการพัฒนาที่ผ่านมา

ที่ผ่านมาภายในหมู่บ้านมีโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ดังนี้

1. โครงการสร้างถนนคอนกรีต ระยะทาง 350 เมตร โดยเป็นงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองระเวียง เมื่อ พ.ศ. 2542

2. โครงการขุดลอกบึงชะอม(อ่างเก็บน้ำ) โดยงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อ พ.ศ. 2544

3. การก่อสร้างศาลาประชาคม เป็นจำนวนเงิน 20,000 บาท โดยงบประมาณของกลุ่มออมทรัพย์ของหมู่บ้าน เมื่อ พ.ศ. 2545

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

1. ผลการประเมินระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าระบบการบริหารจัดการกองทุน

- ด้านนโยบายของรัฐบาลที่ให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นมาเพื่อให้ประชาชนที่ต้องการสร้างรายได้ หรือพัฒนาอาชีพและเพื่อสร้างศักยภาพของชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งสำหรับความเห็นของประชาชนโดยรวม เกี่ยวกับการก่อตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นมา รู้สึกมีความยินดีและพอใจที่รัฐบาลให้โอกาสคนที่ต้องการประกอบอาชีพจริงๆ แต่ไม่มีเงินทุนได้มีโอกาสสร้างรายได้ให้กับครอบครัวแม้จะไม่ค่อยเข้าใจเรื่องการบริหารจัดการเท่าไรนักจะรู้แต่ทำให้คนในหมู่บ้านบริหารกองทุนหมู่บ้านกันเองแต่จะมีการกล่าวถึงระยะเวลาในการชำระเงินใน 1 ปีเร็วเกินไปหน่อย

- เงินกองทุน 1 ล้านบาท ที่นำมาเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับสมาชิกเพื่อนำมาพัฒนาทางด้านอาชีพได้รับการอนุมัติเงินกองทุนเมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2544 โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้ทำการเปิดบัญชีไว้กับธนาคารออมสิน สาขาประจวบคีรีขันธ์ เป็นบัญชีเงินฝากประเภทออมทรัพย์ ชื่อว่า “บัญชีกองทุนหมู่บ้านชะอม หมู่ที่ 8” เลขที่บัญชี 06-4318-20-010824-2 และ “บัญชีเงินสะสมกองทุนหมู่บ้านชะอม หมู่ที่ 8” เลขที่บัญชี 06-4318-20-010823-3 เป็นเงินค่าธรรมเนียมการสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โดยมียอดคงเหลือ ณ. 31 กรกฎาคม 2545 จำนวน 800 บาท เก็บรักษาโดย นางใจแก้ว คงสนิท เลขานุการกองทุนหมู่บ้าน

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้จากการเปิดเวทีประชาคมเพื่อสรรหากรรมการกองทุนหมู่บ้านเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 โดยมีผู้เข้าร่วมประชาคมทั้งหมด 72 ครั้วเรือน จากจำนวนครั้วเรือนทั้งหมด 91 ครั้วเรือนจากนั้นจะเป็นการสรรหาคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยให้ผู้เข้าร่วมประชาคมเสนอผู้ที่คิดว่ามีคุณสมบัติตรงตามต้องการและให้มีผู้รับรองโดยเสนอที่ละ 1 คน จนได้กรรมการครบจำนวน 15 คน ดังรายนามต่อไปนี้

ตารางที่ 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์
1	นายสมศักดิ์ ยอดวงศ์พะเนา	ประธานกองทุน	ด้านการบริหารงานบุคคล
2	นายสมร ถิกพะเนา	รองประธานกองทุนฯ	กรรมการกลุ่มออมทรัพย์
3	นายนาวิ ถิกพะเนา	เหรัญญิก	ด้านค้าขาย
4	นางใจแก้ว คงสนิท	เลขานุการ	ด้านการเงิน
5	นายเฉลียว คงสนิท	ฝ่ายสินเชื่อ	กรรมการกลุ่มออมทรัพย์
6	นางสุภาพ แพกระโทก	ฝ่ายสินเชื่อ	สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน
7	นายมัน ถิกพะเนา	ฝ่ายสินเชื่อ	กรรมการหมู่บ้าน
8	นายประทวน พยัคฆะเริง	ฝ่ายตรวจสอบ	กรรมการหมู่บ้าน
9	นางชวง จันทร์สนิทศรี	ฝ่ายตรวจสอบ	สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน
10	นางถวิล เจียนมะเริง	ฝ่ายตรวจสอบ	สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน
11	นางสุภาพ ศรีเจริญ	ฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน	กรรมการหมู่บ้าน
12	น.ส.ลำหึ่ง สงมะเริง	ฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน	กรรมการกลุ่มออมทรัพย์
13	นายสมาน สีพะเนา	ฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน	กรรมการหมู่บ้าน
14	นายสรสิทธิ์ ยอดวงศ์พะเนา	ฝ่ายประชาสัมพันธ์	สมาชิก อบต.
15	นางบุญเรือน หม่อมกระโทก	ฝ่ายประชาสัมพันธ์	กรรมการหมู่บ้าน

คณะกรรมการชุดนี้มีวาระการดำรงตำแหน่ง 2 ปี เมื่อบริหารงานครบ 1 ปี ให้มีการจับฉลากออก กิ่งหนึ่งและให้ทำการจัดประชาคมเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อมาทำหน้าที่แทนส่วนที่ออกไปแต่สามารถเลือกคนเก่าเข้ามาทำหน้าที่อีกได้

- การเตรียมความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการทั้งในการบริหารจัดการกองทุนและการทำบัญชีโดยเชิญเจ้าหน้าที่จากธนาคารออมสินมาสอนวิธีการทำบัญชี สำหรับการจัดการอบรมการเตรียมความพร้อมของคณะกรรมการ จัดโดยสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมือง

1.2 ผลการประเมินกระบวนการการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน หลังจากได้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแล้วให้คณะกรรมการจัดประชุมเพื่อยกร่างระเบียบกองทุนหมู่บ้านจากนั้นเรียกประชุมสมาชิกเพื่อทำประชาพิจารณ์ขอความเห็นชอบจากสมาชิกแล้วทำการจัดพิมพ์ระเบียบเพื่อแจ้งให้สมาชิกได้ทราบโดยทั่วกัน

- การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน โดยคณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการตามแบบ กทบ.2 เป็นเอกสารการประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านเพื่อยื่นเสนอขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน

- การรับสมาชิก รับสมาชิกเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ 2544 โดยให้สมาชิกที่มีความประสงค์จะเข้าเป็นสมาชิกกรอกแบบคำขอเข้าเป็นสมาชิกพร้อมแนบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านยื่นต่อคณะกรรมการเพื่อให้กรรมการพิจารณาหลังการพิจารณาแล้วว่าคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบจึงแจ้งให้ผู้สมัครมาชำระค่าสมาชิกจำนวน 50 บาท คณะกรรมการจะออกหมายเลขสมาชิกให้ สำหรับประเภทสมาชิกมีทั้งเป็นรายบุคคลและกลุ่ม

- ขั้นตอนการขอกู้เงินกองทุน

1. สมาชิกที่มีความประสงค์จะกู้เงินให้แจ้งต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อขอแบบคำขอกู้มา กรอกรายละเอียดจากนั้นให้เขียนโครงการ โดยกำหนดวัตถุประสงค์การกู้และวงเงินที่ต้องการอย่างชัดเจนพร้อมแนบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านยื่นต่อคณะกรรมการกองทุน

2. คณะกรรมการพิจารณาคำขอกู้ เมื่อมีการอนุมัติเงินกู้ให้แจ้งไปยังผู้ขอกู้เพื่อมาทำสัญญากับคณะกรรมการกองทุน โดยให้นำผู้ค้ำประกันเงินกู้มาด้วยพร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านของผู้ค้ำประกันและให้ผู้ค้ำประกันลงลายมือชื่อในเอกสารคำประกันเงินกู้ สมาชิกที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้ต้องเปิดบัญชีประเภทออมทรัพย์ ธนาคารออมสิน สาขาประจวบฯ และนำเลขที่บัญชีมาแจ้งให้คณะกรรมการ

ปัญหาของการขอกู้เงินกองทุน

1. การเขียนโครงการและการกรอกแบบคำขอกู้ของสมาชิก
2. การเตรียมเอกสารของผู้กู้

- กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จะไม่มีหลักการพิจารณาการคัดเลือกผู้กู้ การกำหนดวงเงินกู้เป็นการกำหนดค่างวดรายละไม่เกิน 10,000 บาท โดยไม่ว่าผู้กู้จะนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่ทำให้ผู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้เป็นจำนวนมาก

- การโอนเงินให้ผู้กู้ เมื่อคณะกรรมการอนุมัติเงินกู้ให้สมาชิกแล้ว จะนำเอกสารคำขอกู้ของสมาชิกยื่นต่อธนาคารออมสิน ให้คณะกรรมการกรอกแบบคำขอ โอนเงินพร้อมกับระบุเลขที่บัญชี ของผู้ได้รับอนุมัติเงินกู้ ลงในแบบโอนเงินพร้อมกันนั้นคณะกรรมการจำนวน 2 ใน 3 ที่ได้รับการแต่งตั้งให้สามารถเบิก - จ่ายเงินกองทุนเป็นผู้ลงลายมือชื่อเพื่อ โอนเงินให้กับผู้กู้

- การจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน มีการทำบัญชีจำนวน 4 เล่ม เป็นบัญชีแสดงรายได้ บัญชีแสดงรายจ่าย บัญชีทะเบียนคูปองหนี้ และบัญชีเงินกองทุน (แสดงงบดุลและงบกำไรขาดทุน) ต้องจัดทำทุกเดือน สำหรับบัญชีรายได้ - รายจ่ายจะทำเมื่อมีรายการเกิดขึ้นจริงเท่านั้น

ปัญหาด้านการทำบัญชี คือปัญหาเรื่องเวลาการทำงานและคณะกรรมการไม่เข้าใจเรื่องในเรื่องระบบบัญชี

- การรับชำระหนี้ เป็นการรับชำระหนี้เมื่อครบกำหนด 1 ปี ให้มาแจ้งคณะกรรมการว่าจะชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย กำหนดการชำระหนี้ของกองทุนหมู่บ้านชุดแรกคือ วันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545

- การจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดจากกองทุนมีดังนี้

1. เป็นเงินสนับสนุนกิจกรรมภายในหมู่บ้าน ร้อยละ 30
2. เป็นเงินช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน ร้อยละ 20
3. เป็นเงินสนับสนุนด้านสังคมในหมู่บ้าน ร้อยละ 30
4. เป็นเงินประกันความเสี่ยง ร้อยละ 20

1.3 การประเมินผลผลิตระบบการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. จำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ณ. วันเริ่มก่อตั้งมีจำนวน 80 คน ปัจจุบันสมาชิก ณ. 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 มีจำนวนเพิ่มเป็น 108 คน เพราะสมาชิกสามารถกู้เงิน ได้อย่างง่ายดายและดอกเบี้ยต่ำและมีความจำเป็นต้องใช้เงินซึ่งเป็นแรงจูงใจให้สมัครเข้าเป็นสมาชิก

- การอนุมัติเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้านมีจำนวน 11 ครั้ง มีผู้ได้รับการอนุมัติเงินกู้จำนวน ราย คิดเป็นร้อยละ 91.67 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด เป็นยอดเงินกู้รวม จำนวน 994,000 บาทซึ่งเงินกองทุนหมู่บ้าน ได้มีการอนุมัติให้กู้เพื่อพัฒนาอาชีพ ให้แก่สมาชิกในด้านต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 3 โครงการที่อนุมัติเงินกู้

ที่	โครงการ	จำนวนผู้ได้รับอนุมัติเงิน กู้(ราย)	จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ
1	ด้านเกษตรกรรม	63	620,000
2	ด้านการเลี้ยงสัตว์	8	78,000
3	ด้านการค้าขาย	26	266,000
4	ด้านการบริการ	2	30,000
	ยอดรวม	99	994,000

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนผู้ยื่นกู้ และผู้ได้รับการอนุมัติ

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	จำนวนผู้ยื่นกู้ (ราย)	จำนวนผู้ได้รับอนุมัติ (ราย)
1	5 พ.ย. 2544	59	59
2	8 พ.ย. 2544	2	2
3	13 พ.ย. 2544	2	2
4	19 พ.ย. 2544	13	13
5	26 พ.ย. 2544	3	3
6	11 ธ.ค. 2544	12	12
7	20 ธ.ค. 2544	2	2
8	22 ธ.ค. 2544	2	2
9	14 มี.ค. 2545	1	1
10	3 เม.ย. 2545	2	2
11	13 พ.ค. 2545	1	1
รวม		99	99

จำนวนผู้ที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้จำนวน 99 ราย มีทั้งผู้ที่ไม่ได้นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ส่วนที่ได้ไปทำตามวัตถุประสงค์แต่ไม่ประสบผลสำเร็จทำให้ต้องหยุดการดำเนินการเพราะไม่มีทุนสำรอง สำหรับผู้ที่กู้ไปแล้วนำไปดำเนินการแต่เป็นการดำเนินการตามวิธีเก่าๆ ต้องอาศัยธรรมชาติ เป็นผู้กำหนดอนาคต ทำให้ไม่มีการขยายกิจการใหม่ๆ รูปแบบการดำเนินชีวิตจะเหมือนเดิม

ตารางที่ 5 แสดงยอดเงินกองทุนสะสมประเภทต่างๆ

ประเภท	จำนวนเงิน	ค่าใช้จ่าย	ยอดคงเหลือ	เก็บรักษานเงินโดย
1. ค่าธรรมเนียม	5,400	4,600	800	นางใจแก้ว คงสนิท

2. ผลการประเมินระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้รายบุคคลโดยภาพรวม

จากการที่ได้เข้าทำการศึกษาและเก็บข้อมูลการดำเนินงานของผู้ที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้เป็นรายกรณีจำนวน 20 รายจากทั้งหมด 99 ราย พอลงสรุปภาพรวมของผลการดำเนินกิจการของผู้ได้รับการอนุมัติเงินกู้โดยสรุปจากตัวชี้วัด ได้ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทการดำเนินกิจการของผู้กู้

1.1 สภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวมีทั้งครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยายส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักและการทำงานโรงงานอุตสาหกรรมเป็นอาชีพรองลงมา โดยมีรายได้เฉลี่ยประมาณครอบครัวละ 36,000 บาทต่อปี

1.2 ผู้ได้รับอนุมัติเงินกู้ส่วนใหญ่นำไปเป็นทุนสำรองในการประกอบอาชีพเดิมมากกว่าที่จะลงทุนในอาชีพใหม่ๆ เพราะการไม่มีประสบการณ์และไม่มีผู้แนะแนวทางใหม่ให้ทำให้ไม่อยากเสี่ยง และการทำอาชีพเดิมมานานจนเกิดความเคยชินและมีประสบการณ์ เพราะฉะนั้นการดำเนินชีวิตของชาวบ้านจะเหมือนเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน

2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้

2.1 ได้มีการอนุมัติเงินกู้ให้กับผู้กู้รายละ 8,000 – 10,000 บาท โดยผู้กู้เงินส่วนใหญ่จะนำไปเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับการดำเนินกิจการเดิมที่มีอยู่แล้วมากกว่าเพราะการกำหนดวงเงินไม่เอื้อกับการลงทุนในกิจกรรมใหม่

2.2 ผู้ได้รับอนุมัติเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านทำเงินไปดำเนินการในด้าน เกษตรกรรม ด้านค้าขาย เลี้ยงสัตว์และงานด้านบริการ (ร้านเสริมสวย, ช่าง) ซึ่งจะเป็นกิจกรรมที่ผู้ได้รับอนุมัติเงินกู้ดำเนินการอยู่ก่อนแล้วหรือผู้ที่เลิกกิจการ ไปแต่มีประสบการณ์จึงกลับมาทำใหม่ สำหรับด้านเกษตรกรรมวัตถุดิบจะต้องซื้อเพิ่มถ้าที่มีอยู่แล้ว ไม่พอสำหรับด้านแรงงานจะเป็นแรงงานในหมู่บ้านค่าจ้างประมาณวันละ 100 – 120 บาท ซึ่งหาค่อนข้างยาก

3. ผลการประเมินกระบวนการการดำเนินการของผู้กู้

3.1 วิธีการดำเนินการเป็นวิธีการที่ทำได้ๆ กันมาแต่บางอย่างจะปรับเปลี่ยนมายุคสมัยในด้านเครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นเครื่องทุ่นแรงสำหรับการวางแผนการลงทุนไม่มีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน ไม่มีการบันทึกบัญชีไว้ทำให้ไม่ทราบถึงตัวเลขการลงทุนที่แน่นอนส่วนมากจะเป็นการคำนวณคร่าวๆ การทำกิจการของผู้กู้จะทำตามกระแสมากกว่าถ้ากิจการอะไรที่มีรายได้ดีจะนิยมทำตาม โดยจะดูที่ราคาผลผลิตเป็นหลัก ไม่มีการดูแนวทางการตลาด

4. ผลการประเมินผลผลิตของระบบการดำเนินการของผู้กู้

4.1 ผลโดยตรง

- รายได้จากการเกษตรกรรมจะมีรายได้ปีละ 1 ครั้ง จะมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับผลผลิตและราคาตลาดไม่สามารถกำหนดคร่าวๆ ได้
- รายได้จากการค้าขายจะเป็นรายได้หมุนเวียนซื้อมา-ขายไปกำไร โดย เฉลี่ยจะอยู่ประมาณวันละ 300-500 บาท

4.2 ผลกระทบโดยตรง

- ผู้ที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้จำนวน 99 ราย ซึ่งเกือบได้ทั้งหมดของสมาชิก โดยได้นำไปพัฒนาอาชีพในด้านต่างๆ
- การดำเนินการเป็นการดำเนินการในการประกอบอาชีพเดิมทำให้ไม่มีการเริ่มกิจการใหม่ๆ เพราะการกำหนดวงเงินกู้ไม่เอื้อต่อการลงทุนในกิจการใหม่

4.3 ผลกระทบโดยอ้อม

- ศักยภาพของกองทุนหมู่บ้านจะเข้มแข็งยิ่งขึ้นถ้ามีการบริหารจัดการที่เป็นระบบและมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน โดยอาศัยการเรียนรู้ร่วมกัน ในชุมชนมีการปรึกษาแนวทางการปฏิบัติ
- มีการสร้างเครือข่ายในตำบลเป็นการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านละ 2 คน เพื่อเข้าเป็นสมาชิกเครือข่ายมีการจัดการประชุมเพื่อปรึกษาหารือกัน เกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคของการดำเนินงานเพื่อแนะแนวทางให้กันและกัน เป็นการสร้างศักยภาพกองทุนหมู่บ้านให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

จากการสรุปผลการดำเนินธุรกิจของผู้กู้อายุนุคคล โดยภาพรวมที่มาจากการศึกษาเจาะรายกรณีของผู้กู้จำนวน 20 รายจากผู้กู้ทั้งหมด 99 รายจะขอยกตัวอย่างผู้กู้ที่ทำการประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ มา 2 อาชีพดังต่อไปนี้

กรณีที่ 1 การปลูกมันสำปะหลัง

ชื่อ นายไพ เพ็งพะเนา มีอาชีพรับจ้าง ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยวมีสมาชิกในครอบครัว 3 คน มีรายได้ประมาณเดือนละ 7,000 ต่อเดือน ได้รับการอนุมัติเงินกู้เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน เป็นจำนวนเงิน 10,000 บาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปปลูกมันสำปะหลังซึ่งเป็นอาชีพที่ทำเป็นประจำทุกปีอยู่แล้ว โดยจะทำการปลูกมันสำปะหลังจำนวน 10 ไร่ มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานดังนี้ (เป็นการประมาณรายจ่ายแบบคร่าวๆ) ค่าพันธุ์มันสำปะหลังซื้อเพิ่ม 1,000 บาท ค่ารถไถ 3,000 บาท ค่าปุ๋ย 3,800 บาท ค่าแรงงาน(เป็นแรงงานในหมู่บ้าน) 3,000 บาท ค่ายากำจัดหญ้า 1,000 บาท เมื่อเก็บผลผลิตจะนำไปขายในโรงงาน ไม่มีการทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย จำนวนเงินที่คาดว่าจะได้ประมาณ 25,000 บาท

กรณีที่ 2 ด้านการค้าขาย

ชื่อ นางแสวง สีพะเนา มีอาชีพค้าขายเป็นหลัก ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวจำนวน 8 คน โดยผู้กู้เป็นหัวหน้าครอบครัวไม่มีสมาชิกใดๆ จะทำงานโรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 5 คน มีรายได้ประมาณ 26,000 บาท ได้รับอนุมัติเงินกู้เป็นจำนวนเงิน 8,000 บาท โดยมีวัตถุประสงค์ในการกู้เงินเพื่อนำไปเป็นทุนหมุนเวียนในการค้าขาย อยู่ที่ตลาดปะปา รายได้หักค่าใช้จ่าย(เช่น ค่าน้ำค่าไฟ ค่าขนส่ง ค่าถุงบรรจุ เงินซื้อผักมาขาย) คงเหลือประมาณ 9,000 บาทต่อเดือน(กรณีที่ผักขายดี)

ตอนที่ 3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านอนุมัติเงินกู้ให้กับผู้กู้ในอาชีพ ต่างๆ เช่น การปลูกมันสำปะหลัง การค้าขาย จากการได้ผู้ทำสารนิพนธ์และเพื่อนบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านได้จัดเสวนากลุ่มผู้กู้ที่ดำเนินการในอาชีพต่าง ได้รู้เทคนิคการดำเนินงานดังอาชีพต่อไปนี้

1. การปลูกมันสำปะหลัง

1.1 ปัจจัยนำเข้าคือ ลักษณะดินบริเวณนี้เหมาะกับการปลูกมันสำปะหลังเพราะไม่ต้องการน้ำมากนักและการมีประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรม การลงทุนไม่สูงนักและสามารถทำได้เองอาจจะมีการจ้างแรงงานบ้างเล็กน้อย การมีตลาดรองรับตลอดเวลา และวัตถุประสงค์มีในพืชที่

1.2 กระบวนการดำเนินงาน มีการเตรียมการอย่างถูกวิธีตั้งแต่การเลือกเวลาที่ปลูก โดยปลูกช่วงปลายฝนเพราะเป็นพืชที่ไม่ต้องการน้ำมากนัก มีการไถเตรียมดินยกแปลงถ้าดินเสียจะมีการหว่านปุ๋ยคอกหรือแกลบเผาเป็นการบำรุงดินก่อนไถ ดันมันสำปะหลังที่ใช้ปลูกมีในพื้นที่โดยเลือกใช้พันธุ์เกษตรศาสตร์ เพราะเหมาะกับสภาพดิน และลงมือปลูก มีการใส่ปุ๋ย กำจัดวัชพืช จนครบกำหนด 9 – 12 เดือน

1.3 ด้านผลผลิต

- จากการขายหัวมันสำปะหลัง โดย 1 ปีสามารถเก็บผลผลิตได้ 1 ครั้ง ราคาขึ้นอยู่กับตลาดรับซื้อและเปอร์เซ็นต์มันสำปะหลัง

- จากการขายต้นมันสำปะหลัง 1 พันต้นราคาประมาณ 500 บาท

2. การเลี้ยงสุกร

2.1 ปัจจัยนำเข้า คือ การมีประสบการณ์มานานมีความชำนาญและการมีพ่อพันธุ์แม่พันธุ์อยู่แล้ว การมีรถมารับซื้อถึงบ้าน และมีการวิเคราะห์ว่าคนยังนิยมการบริโภคเนื้อหมูอยู่มาก

2.2 การบวนการดำเนินงาน เริ่มจากการสร้างเล้าหมูและเดินท่อน้ำเพื่อให้หมู ทำการผสมพันธุ์หมูเลี้ยงเอง มีการทำความสะอาดเล้าหมู มีการถ่ายพยาธิ การฉีดวัคซีน และให้น้ำตลอดเวลา ให้อาหารโดยนำเศษอาหารและผักมาต้มเพื่อเป็นการประหยัดค่าอาหาร และการดำเนินการโดยอาศัยการเรียนรู้ด้วยตนเองเช่นการฉีดวัคซีนและรักษาโรคต่างๆ จนถึงการผสมพันธุ์ได้เอง

2.3 ผลผลิต

- จากการขายหมูเป็นตัว โดยใช้ระยะเวลา 3 – 4 เดือนหรือน้ำหนักหมูอยู่ประมาณ 80 – 100 กิโลกรัม จึงจะได้ราคาประมาณ กิโลกรัมละ 30 บาท โดยเฉลี่ยประมาณตัวละ 2,500 บาท

- จากการขายลูกหมูประมาณตัวละ 1,000 บาท

ตอนที่ 4 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

3.1 สรุปผลการประเมิน โครงการตามวัตถุประสงค์ด้านต่างๆ ดังนี้

- การเกิดกองทุน มีการดำเนินการจัดตั้งสำเร็จเรียบร้อยเพราะมีประสบการณ์จากการก่อตั้งกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านแล้วคือกลุ่มออมทรัพย์ และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบให้คำแนะนำปรึกษา จึงไม่เกิดปัญหาและประชาชนในหมู่บ้านได้ให้ความร่วมมือดีพอสมควรเพราะมีความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของกองทุนว่าต้องการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในสังคมและให้มีการบริหารจัดการกันเอง เพื่อสร้างจิตสำนึกถึงการมีส่วนร่วมพร้อมที่จะดูแลและสนับสนุนกองทุนหมู่บ้านให้ยั่งยืนต่อไป

- การมีระบบการบริหารกองทุน มีคณะกรรมการกองทุนบริหารงาน 15 คน มาจากการคัดเลือกจากสมาชิกในหมู่บ้าน มีหน้าที่รับผิดชอบตามตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายโดยมีการดำเนินงานตั้งแต่การจัดขอขึ้นทะเบียนกองทุน ไปจนถึงการอนุมัติเงินกู้ให้กับสมาชิกแต่ทั้งนี้การบริหารกองทุนยังไม่มีระบบการบริหารที่ดีต้องมีการปรับปรุงระเบียบกองทุนหมู่บ้านให้มีระบบที่ชัดเจน

- การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง โดยดูจากการที่สามารถจัดตั้งและบริหารกองทุนเท่าที่ผ่านมาโดยมาจากการดำเนินการทุกขั้นตอนตั้งแต่การจัดตั้งจนถึงการปล่อยเงินให้สมาชิกกู้ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนถึงแม้จะมีคนที่มีความรู้จำนวนไม่มากนักแต่สามารถดำเนินการได้แต่เพื่อเป็นการส่งเสริมการพึ่งพาตนเองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นควรมีการกระจายความรู้สู่คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อสร้างกองทุนและหมู่บ้านให้เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

- การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้าน สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ความเจริญด้านต่างๆของชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในหมู่บ้านทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนได้ดียิ่งขึ้นจากการเข้าไปมีส่วนร่วมของบัณฑิตกองทุนได้เข้าไปใกล้ชิดกับชุมชนมีการศึกษาถึงความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งความเข้มแข็งของชุมชนนี้ เกิดจากการมีความสามัคคี สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความซื่อสัตย์ ยกย่องคนทำความดี ร่วมมือกันวางแผนแก้ไขปัญหา เพื่อที่จะทำให้การบริหารจัดการมีศักยภาพยิ่งขึ้นผู้นำจะต้องมีความคิดในการบริหารจัดการที่ทันกับเหตุการณ์และมีความเสียสละและมีการตั้งใจที่จะทำให้ชุมชนมีส่วนร่วม

3.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

1. ปัจจัยด้านบวก

- การที่ประชาชนในหมู่บ้านให้ความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมเป็นสมาชิกในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และการมีที่ปรึกษาจากส่วนราชการเข้ามาคอยแนะแนวทางที่เป็นกรอบในการปฏิบัติ

- จากการที่มีกลุ่มที่ได้มีการจัดตั้งโดยประชาชนในหมู่บ้านแล้ว ทำให้รู้วิธีการดำเนินงานเพราะมีประสบการณ์ในการจัดการทำให้ไม่มีอุปสรรค

2. ปัจจัยด้านลบ

- ผู้ที่ไม่เข้าใจระบบการบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจึงเกิดอคติต่อการทำงานของคณะกรรมการของบุคคลบางกลุ่ม

- ผู้ที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้ไม่นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์หรือบางรายไม่ได้ทำไปดำเนินการอะไรเลย

- คณะกรรมการส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการบริหารงานกองทุนจึงไม่เป็นการกระจายการเรียนรู้ให้ทั่วถึงทำให้ไม่ได้รับความรู้ทำให้การตรวจสอบทำได้ลำบาก

3.3 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามที่เสนอของประชาชนและที่กำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตารางที่ 6 ตัวชี้วัดเข้มแข็งของชุมชนจากส่วนกลาง (กลุ่มเป้าหมาย 20 ครัวเรือน)

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน	จำนวน (คน)			ร้อยละ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. ความสามัคคี	2	18	-	10	90	-
2. ความซื่อสัตย์	2	18	-	10	90	-
3. ความร่วมมือ	11	9	-	55	45	-
4. การยกย่องคนทำความดี	4	16	-	20	80	-
5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม	-	20	-	-	100	-
6. จำนวนครอบครัวมีอาชีพเลี้ยงตัวได้	-	20	-	-	100	-
7. ครอบครัวอบอุ่นรักใคร่ปรองดอง	-	20	-	-	100	-
8. การรวมกลุ่ม	-	เพิ่มเป็น 3 กลุ่ม	-	-	100	-
9. การประชุม/เสวนาสมาเสมอ	3	17	-	15	85	-
10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส	-	ไม่มีการ สงเคราะห์	-	-	-	-
11. ผู้นำมีคุณธรรม ยุติธรรม	16	1	3	80	5	15
12. มีแผนงานแก้ปัญหาชุมชน	20	-	-	100	-	-

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งตามทัศนคติของประชาชน

การอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนมีความสามัคคีและความซื่อสัตย์ต่อกันเพราะเป็นหมู่บ้านที่ไม่กว้างขวางนักส่วนใหญ่จะเป็นระบบเครือญาติและการได้รับข่าวสารจะมีจากด้านต่างๆ มากมายแต่ชาวบ้านจะไม่ค่อยให้ความสนใจเพราะคิดว่าไม่เกี่ยวกับตนเองสำหรับการรวมกลุ่มทำงานชาวบ้านจะให้ความสนใจมากแต่ไม่มีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องและผู้นำไม่ให้ความสนใจที่จะช่วยเหลือชาวบ้านเช่นการที่ผู้สูงอายุในหมู่บ้านจะได้รับการช่วยเหลือจากประชาสงเคราะห์แต่กลับไม่ได้รับเพราะผู้นำไม่ติดตามให้การที่จะทำให้ชุมชนเข้มแข็งหรือไม่ ขึ้นอยู่การเสียสละเพื่อส่วนรวมของผู้นำหมู่บ้านและชุมชน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการทำการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านระดม หมู่ที่ 8 ตำบลหนองระเวียง นำมาสรุปประเด็นสำคัญและทำการอภิปรายผลได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ
 - 1.1 เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
 - 1.2 ศึกษาผลที่เกิดขึ้นและผลกระทบที่มีขึ้นระหว่างดำเนิน โครงการ
 - 1.3 ศึกษาขบวนการเรียนรู้ร่วมกันของเครือข่าย
 - 1.4 หาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
2. วิธีการดำเนินการ
 - 2.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของกองทุนและหมู่บ้าน
 - 2.2 ศึกษาโครงสร้างและวิธีการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
 - 2.3 การกำหนดตัวชี้วัดเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.4 นำข้อมูลทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์โดยใช้ ทฤษฎี CIPP MODEL
 - 2.5 ตรวจสอบความถูกต้องและนำมาเรียบเรียง
3. ผลการดำเนินงาน
 - 3.1 ได้ทราบถึงกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
 - 3.2 ได้ทราบวิธีการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
 - 3.3 ทราบกระบวนการสร้างเครือข่าย
 - 3.4 ทราบถึงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารจัดการ

การอภิปรายผลสรุปได้ดังนี้

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านสรุปได้ดังนี้

1.1 การเกิดกองทุน เกิดจากการร่วมมือของประชาชนในหมู่บ้านที่อยากได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาลและอยากที่จะมีการส่งเสริมด้านเงินกองทุนจริงหรือไม่ โดยความร่วมมือของส่วนต่างทั้งภาครัฐและชาวบ้านในหมู่บ้าน

1.2 สำหรับระบบการบริหารจัดการกองทุน จะเป็นการแต่งตั้งตำแหน่งหน้าที่แต่ในความเป็นจริงมีผู้ดำเนินการอยู่ประมาณ 2 – 3 คน จึงยังไม่เป็นโครงสร้างการบริหารที่สมบูรณ์นัก เพราะสมาชิกและคณะกรรมการทั้งหมดไม่มีส่วนร่วมในการบริหาร ทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของคณะกรรมการอาจทำให้เกิดปัญหาหากมีการ โอนถ่ายในอนาคตถ้าคณะกรรมการชุดนี้หมดวาระลงจะไม่มีใครรู้ระบบการบริหารงาน

1.3 กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของเครือข่าย มีการจัดตั้งเครือข่ายประจำตำบลของกองทุนหมู่บ้านเพื่อไว้ประชุมปรึกษาปัญหาและให้ข่าวสารความคืบหน้าของกองทุนแต่จะมีการประชุมในช่วงแรกก่อนที่กองทุนหมู่บ้านจะได้รับการอนุมัติจัดตั้งในช่วงหลังๆ ไม่มีการนัดการประชุมแล้ว

1.4 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนสังเกต โดยดูจากความให้ความร่วมมือของประชาชนในหมู่บ้านที่มีการพึ่งพาอาศัยกัน มีความสามัคคี และการที่ให้ชุมชนเข้มแข็งยิ่งขึ้น ผู้นำชุมชนต้องสร้างศักยภาพของตนเองให้เข้มแข็งเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับประชาชนในชุมชน

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

- ความตั้งใจและความเสียสละของคณะกรรมการและสมาชิกบางส่วน
- การมีทัศนคติที่ดีต่อ โครงการกองทุนหมู่บ้านของประชาชน

2.2 ปัจจัยด้านลบ

- การได้รับอนุมัติเงินกู้ที่ไม่เพียงพอต่อการดำเนินกิจการ
- ภาวะการทางการตลาดของราคาผลผลิตที่ไม่สามารถกำหนดได้
- การส่งคืนเงินใน ระยะเวลา 1 ปี เร็วเกินไปไม่เอื้อต่อการลงทุนระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน

- การกำหนดวงเงินกู้ไม่ควรกำหนดตายตัวควรพิจารณาวัตถุประสงค์เป็นหลัก
- การรับชำระคืนควรกำหนดระยะเวลาการชำระหนี้ตามกิจกรรมที่ผู้กู้ได้ดำเนินการ

ถ้าอาชีพใดมีเงินหมุนเวียนควรให้มีการจ่ายเงินเป็นงวดๆ การให้ชำระงวดเดียวอาจเกิดปัญหาได้

- ควรกำหนดให้สมาชิกมีส่วนร่วมกับกองทุนด้วยการให้สมาชิกมีหุ้นในกองทุนด้วย

2. ด้านการบริหารกองทุนหมู่บ้าน

- ควรมีหลักเกณฑ์การพิจารณาเงินกู้ที่เป็นระบบที่แน่ชัด
- ควรมีการติดตามผลการดำเนินงานของผู้กู้
- ควรมีการประเมินผลการดำเนินการของคณะกรรมการกองทุนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

3. ด้านการพัฒนาอาชีพ

- ก่อนที่จะดำเนินการขอกู้เงินควรสำรวจด้านการตลาดถึงความเป็นไปได้ของโครงการที่

จะนำเสนอขอกู้

- ควรมีการวางแผนการทำงานและแผนการใช้จ่ายเงินให้รอบคอบ
- ควรจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย เพื่อทราบผลการดำเนินงานว่าคุ้มกับการลงทุนหรือไม่
- ไม่ควรดำเนินโครงการตามกระแส
- คณะกรรมการกองทุนควรมีการแนะแนวทางการประกอบอาชีพให้ผู้กู้ให้ผู้กู้ได้มีทางเลือกและแนวทางใหม่ๆ อาจโดยการขอความร่วมมือขององค์กรต่างๆเข้ามาช่วย

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานการศึกษา. 2545. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา.

ชุดวิชาการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานการศึกษา. 2545. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน.

ชุดวิชาการเรียนรู้ด้วยตัวเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานการศึกษา. 2545. ชุดวิชาสารนิพนธ์. ชุดวิชาการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : บริษัทสหพัฒนการพิมพ์จำกัด.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านช่อม หมู่ที่ 8. 2544. ระเบียบ ข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านช่อม หมู่ 8. นครราชสีมา.

ปรีดี โชติช่วง. “กองทุนหมู่บ้านทุนแห่งจิตวิญญาณและการแบ่งปัน”.

(<http://www.rakbankerd.com./benny/01jam/village fund/index house fund.html>)

สมพันธ์ เตชะอธิก. “การบริหารกองทุนล้านบาทให้มีประสิทธิภาพ”. มติชน.

15 มกราคม 2545, หน้า 6 .

สถาบันราชภัฏ, ศูนย์ปฏิบัติการกองทุนหมู่บ้าน. ความรู้เบื้องต้นกองทุนหมู่บ้าน.

(<http://www.ragabhat.ac.th.village/index.html>)

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. คู่มือการพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. วิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา. (เอกสารโรเนียว)